

Koulutuskokeilu

Opas opettajalle

Lapin ammattiopisto, aikuiskoulutus

VÄYLÄ -hanke

Kaisa Suomalainen

2009–2013

Sisällys

1	MIKÄ ON KOULUTUSKOKEILU?	4
2	KOULUTUSKOKEILUN KÄYTÄNNÖN JÄRJESTELYT.....	5
2.1	<i>Suunnittelu ja toteutus</i>	5
2.2	<i>Ateriat ja työvaatetus</i>	6
2.3	<i>Koulutuskokeilun hinta</i>	6
3	MUUTA HUOMIOITAVAA.....	6
4	ESIMERKKEJÄ KOULUTUSKOKEILUSTA.....	7

1 MIKÄ ON KOULUTUSKOKEILU?

Koulutuskokeiluun tuli henkilö, joka tiesi, mitä alaa hän haluaa opiskella. Hän oli aprikoinut pystyisikö työskentelemään alalla, koska oli ollut jonkin aikaa poissa työelämästä onnettomuuden takia. Kokeilijan toimintakyky oli vähitellen palautumassa, joten hän uskaltanut koulutuskokeiluun. Koulutuskokeilu palaverineen sujui hyvin ja hän sai suositukset alan koulutukseen.

Koulutuskokeilussa kokeilija saa yhdessä alan ammattilaisen kanssa pohtia omia mahdollisuuksiaan suhteessa alaan. Kun kokeilija on avoimin mielin koulutuskokeilussa, saadaan yhteistyöllä räätälöityä sopivia koulutuspolkuja tai toisaalta estettyä vääriä valintoja.

Koulutuskokeilu on koulutuksen hakeutumisvaiheeseen kuuluva palvelu. Pääasiassa koulutuskokeilijat tulevat koulutuskokeiluun työ- ja elinkeinopalvelujen ammatinvalinnanohjaajan ohjaamana. Koulutuskokeilijoita voi tulla myös hankkeiden tai vakuutusyhtiöiden kautta. Koulutuskokeilija on henkilö, jonka opiskeluvaihtoehtoja, motivaatiota, vammaa tai sairauden haittaavuutta arvioidaan koulutuskokeilussa.

Koulutuskokeiluun tuleva henkilö kokeilee alan koulutusta kahden viikon ajan aidoissa oppimistilanteissa. Koulutuskokeiluun on mahdollista päästä silloin, kun koulutuksessa on tilaa. Koulutuskokeilun toimintasuunnitelma toteutetaan henkilökohtaisen kokeilijan tavoitteita ja tarpeita tukevan riittävän monipuoliseksi räätälöidyn lukujärjestyksen muodossa. Kokeilun aikana nähdään kokeilijan sitoutuneisuus koulutusalueelle ja sen aikana voidaan ennakoita opiskeluaikaisia tuen tarpeita. Kokeilussa nähdään hänen koulutuskuntoisuutensa, mahdollisesti myös onnistumisten ja epäonnistumisten sietokyky. Koulutuskokeilujakso helpottaa koulutukseen hakeutumista ja koulutuksen aloitusta. Opettaja arvioi koulutuskokeilun aikana kokeilijan soveltuvuutta alalle.

2 KOULUTUSKOKEILUN KÄYTÄNNÖN JÄRJESTELYT

2.1 *Suunnittelu ja toteutus*

Koulutuskokeilusta otetaan yhteyttä oppilaitoksen yhteyshenkilöön, joka selvittää koulutusalan opettajalta mahdollisuutta ottaa koulutuskokeilija vastaan. Kun ajankohta on määritelty, oppilaitoksen yhteyshenkilö kutsuu suunnittelupalaverin koolle. Mukaan kutsutaan koulutuskokeiluun tuleva henkilö, työ- ja elinkeinotoimiston tai muun lähettävän tahon edustaja ja koulutusosalta koulutuskokeilusta vastaava opettaja. Suunnittelupalaveri toimii tiedonsiirtopalaverina. Tarvittaessa pyydetään mukaan muita asiantuntijoita moniammatilliseen yhteistyöhön.

Suunnittelupalaverissa kartoitetaan koulutuskokeiluun tulevan henkilön lähtötilanne ja otetaan huomioon oppimiseen vaikuttavat tekijät. Palaverissa käydään läpi kokeilun sisällöt, aikataulutus, työvaatetus sekä tarvitaanko ATK -tunnuksia. Samalla sovitaan yhteistyön muodoista, muun muassa väli- ja loppupalaverien ajankohdista. Koulutuskokeilijalle annetaan 'Koulutuskokeilun ohjeistus' -lomake (liite 1). Vastuupettaja laatii koulutuskokeilun ajaksi lukujärjestyksen (liite 2), jonka sisältö sovitaan suunnittelupalaverissa.

Koulutuskokeilijaa arvioidaan koko koulutuskokeilun ajan. Palavereissa arvioidaan kokeilun onnistumista sopimuksessa olevien kysymysten ja kokeilun aikaisten huomioiden perusteella. Kokeilun aikana ilmenneet muut opiskeluun vaikuttavat asiat tuodaan esille. Koulutuskokeilijasta tulee oppilaitoksen yhteyshenkilölle sopimuspaperi, jossa määritellään koulutuskokeilun aikana tarkasteltavat asiat ja siihen sisältyy laskutustiedot. Sopimuksen perusteella koulutuskokeilija kirjataan opiskelijahallintajärjestelmään.

Vastuupettaja arvioi koulutuskokeilijaa ja vastaa häntä koskeviin kysymyksiin kirjallisesti (liite 3). Arvioinnissa kerrotaan mahdolliset testaukset ja niiden tulokset sekä määritellään mahdolliset opiskeluun liittyvät tukitoimet. Arvioinnissa voi käydä ilmi mahdollinen HOJKS:n (henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma) tarve erityisopettajan lisäyksenä. Vastuupettaja allekirjoittaa arvioinnin. Arviointi sisältää joko suosituksen koulutukseen tai muun koulutusalan harkitsemiseen. Arviointi lähetetään tiedoksi koulutuskokeilijalle ja sopimuksen kirjoittaneelle taholle. Arviointi tukee opiskelijaa tulevaisuuden suunnittelussa. Myös koulutuskokeilija antaa palautteen kokeilujaksosta. (liite 4)

Koulutuskokeilun avulla tuetaan koulutuskokeilijan siirtymistä opiskelijaksi niin, että koulutusala olisi mahdollisimman sopiva. Tähän päästään huomioimalla moniammatillisesti kokeilijan henkilökohtaiset koulutukseen liittyvät asiat, kuten kokeilijan henkilökohtainen tilanne, koulutuskuntoisuus, tuen tarpeet, motivaatio, aikaisempi osaaminen, harrastuneisuus.

2.2 Ateriat ja työvaatetus

Koulutuskokeilussa ateria on omakustanteinen, mutta kokeilija saa päivittäin pullakahvin. Pullakahvien määrät ilmoitetaan opintosihteerille toteuman mukaan laskutusta varten. Tämä tulee ilmi suunnittelupalaverissa. Koulutuskokeilija saa oppilaitokselta kokeilun aikana tarvittavat työturvallisuusvälineet ja vaatetuksen opettajan kautta.

2.3 Koulutuskokeilun hinta

Koulutuskokeilupäivän hinta TE -palveluille on sovittu oppilaitoksen ja TE -palvelujen kanssa. Koulutuskokeilupäivän hintaan tulevat muutokset otetaan esille suunnittelupalaverissa.

3 MUUTA HUOMIOITAVAA

Koulutuskokeiluun ei sisälly korttikoulutuksia. Mikäli koulutuskokeilussa tarvitaan jotakin tiettyä korttia, on sen hankkimisesta sovittava erikseen.

Lapin ammattiopisto on vakuuttanut koulutuskokeilijan koulutuskokeilun ajaksi.

Koulutuskokeilun keskeyttämisestä tai aloittamatta jättämisestä opettajan on ilmoitettava lähettävän tahon edustajalle ja/ tai oppilaitokselle. Mikäli kyse on sairastumisesta tai muusta kokeilun esteestä, jota ei ole suunnittelupalaverissa huomattu, aikataulua voidaan muuttaa.

Opintos sihteeri kirjaa koulutuskokeilijan opiskelijahallintajärjestelmään. Hän hoitaa koulutuskokeiluun liittyvän laskutuksen ja muut opiskelijahallintaan liittyvät asiat.

Koulutuskokeilija perehdytetään riittävästi opiskeluympäristön, sääntöjen ja ohjeiden, työkalujen, työturvallisuuden ja koulutusalan perusteiden suhteen. Hänet esitellään niille henkilöille, joiden kanssa hän työskentelee. Koulutuskokeilija saa tarvittaessa ATK -tunnukset.

Koulutuskokeilun perusteella kokeilija joko hakeutuu koulutukseen tai miettii muuta jatkosuunnitelmaa. Koulutuskokeilija voi hakeutua normaaliväylää pitkin omaehtoiseen tai työvoimapoliittiseen koulutukseen. Hän voi hakeutua suorittamaan joko koko tutkintoa tai tutkinnon osaa.

4 ESIMERKKEJÄ KOULUTUSKOEILUSTA

Seuraavassa on kaksi esimerkkiä koulutuskokeiluista. Ensimmäinen kokeilija oli mukana koulutuskokeilussa kahden viikon ajan ja ala osoittautui sopivaksi hänelle. Toinen aloitti koulutuskokeilun, mutta motivaatio ei riittänyt alalle. Kummankin kohdalla koulutuskokeilusta tai sen suunnittelemisesta oli hyötyä.

Esimerkki 1

Koulutuskokeiluun tuli TE -palvelujen ammatinvalintapsykologin sopimuksella toistakymmentä kertaa alalle hakenut Kalle. Hänellä ei ollut mitään ammatillista tutkintoa. Syystä tai toisesta hän ei ollut tullut valituksi hakemiinsa koulutuksiin, vaikka motivaatio ja harrastuneisuus alalle olivat olemassa. Suunnittelupalaverissa Kallen kanssa yhdessä mietittiin, miltä koulutuskokeilussa on otettava huomioon. Kallelle laadittiin koulutuskokeilun lukujärjestys. Siihen sisällytettiin paljon erilaisia käytännön harjoituksia. Teoriaa oli sen verran luokkamuotoisena opiskeluna, että Kalle sai teorian opiskeluun tuntuman ja käsityksen omasta keskittymiskyvystään teoriatunneilla. LUKI -seula ja matematiikan perustaitotesti tehtiin.

Kalle oli todella innostunut harjoittelutehtävien tekemisestä, jopa niin, ettei tahtonut maltaa lähteä kotiin päivän päätteeksi. Kaksi viikkoa kului joutuisasti. Kummallakin viikolla oli kokeiluun liittyvä palaveri, joissa yhdessä keskustellen katsottiin miten koulutuskokeilu on sujunut. Kahden viikon jälkeen koulutuskokeilusta saatiin arviointi ja suositus alan koulutukseen. Koulutuskokeilu oli Kallen kohdalla vahvistanut, että ala on hänelle oikea. Vilkkauteen ja keskittymiseenkin hän tiesi itse ratkaisun; kun on koko ajan jotakin tekemistä, jaksaa keskittyä paremmin. Kokeilussa nähtiin, että varsinaisen opiskelun aikana Kalle hyötyy matematiikan perustaitojen kertauksesta ennen ammattilaskennan aloitusta. Hän myös hyötyy siitä, että mahdolliset tekstimateriaalit annetaan hänelle etukäteen. Alkuun Kallella oli hankaluuksena aikataulujen noudattaminen. Siihenkin löytyi joustava vaihtoehto, kun hän toi ongelmakohdan esille. Aamun liikenneruuhka tuli ottaa huomioon, kun oli matkalla oppilaitokseen.

Esimerkki 2

Koulutusala miettivä Liisa sai sopimuksen koulutuskokeiluun TE -palveluista. Aikaisempaa ammatillista tutkintoa ei ollut. Hän oli miettinyt, että häntä oikeasti kiinnostava ala ei työllistä häntä. Alalta, mille hän kouluttautuisi, tulisi saada toimeentulo. Koulutuskokeilusta pidettiin suunnittelupalaveri ja kokeilun ajaksi laadittiin lukujärjestys. Ensimmäinen päivä onnistui hyvin ja vielä seuraavanakin päivänä saatiin testit tehtyä. Testien yhteydessä opinto-ohjaaja keskusteli kokeilijan kanssa koulutuksesta. Kolmantena päivänä henkilö jäi sairauslomalle. Toisen viikon alussa tuli tieto, että hän ei jatka kokeilua. Ala ei ollut hänelle soveltuva. Kokeilija ehti muodostaa lyhyessä ajassa käsityksen ammattialasta suhteessa omaan itseensä. Hän sai alan ammattilaisilta tarpeeksi tietoa tehdäkseen itsenäisen päätöksen. Hän oivalsi, että oikean motivaation puuttuessa ei ole syytä lähteä opiskelemaan alaa.

Hyvä koulutuskokeilija!**Koulutuskokeilun ohjeistus****(liite 1)**

Koulutuskokeilu on Lapin ammattiopistossa _____

Aloitus ____/____.20__

klo _____

Osoitteessa _____

Vastuuopettajasi on _____

Hänen puhelinnumeronsa on _____

ja sähköpostiosoitteensa _____

Työvaatteet Saat oppilaitokselta

Käytät omia työvaatteita

Turvakengät Saat oppilaitokselta

Käytät omia turvakengiä

Ruokailu Maksat itse ruokailun

Kuuluu kokeiluun

Lähtettävän tahon yhteyshenkilön nimi ja puhelinnumero.

Koulutuskokeilijan velvollisuudet:

- Ilmoita, jos et ota vastaan annettua koulutuskokeilupaikkaa joko lähtettävän tahon henkilölle tai vastuuopettajalle!
- Ilmoita mahdollisesta poissaolosta sovitus!
- Mieti koulutuskokeilun aikana, onko ala sinulle oikea! Keskustele alasta opettajan kanssa!
- Kokeile omia kykyjäsi opiskella! Ole aktiivinen!
- Noudata annettuja ohjeita ja aikataulua!
- Jos ruokailu kuuluu koulutuskokeiluusi, ilmoita ruokailusi kassalle!
- Osallistu suunnittelu-, väli- ja loppupalaveriin
- Jos sinulla on oppimisen haasteita, tuen tarpeita, ilmoita niistä opettajalle!
- Jos sinulla on jokin haitta, joka hidastaa tai estää alalla työskentelyä, ilmoita siitä opettajallesi!
- Opettajalla voi olla ratkaisu asiaan.
- Omaa riittävät opiskelutaidot tai kyvyt niiden omaksumiseen

Ole opiskelukuntoinen!

Esimerkki lukujärjestyksestä

(liite 2)

Koulutuskokeilu 2 vk	MA	TI	KE	TO	PE	MA	TI	KE	TO	PE
8 - 9	Koulutukseen perehdytys, työvaatetus, työvälineet, työturvallisuus	Testaukset	Harjoitus A	Teoria A	Välineiden huoltoa	Harjoitus A	Harjoitus B	Harjoitus A	Teoria A	Välineiden huoltoa
9 - 10										
10 - 11.30										
11.30 - 12	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu	Ruokailu
12 - 13	Käytäntö tutuksi hallityös- kentelyssä	Harjoitus A	Harjoitus C	Harjoitus A		Teoria B	Harjoitus A	Harjoitus A	Harjoitus C	
13 - 14										
14 - 15										
15 - 16										

Tutustuminen toimipisteeseen	1	Koulutuskokeilun sisältö räätälöidään opiskelijan tarpeiden mukaan ja alakohtaisesti. Lukujärjestys tehdään yksilöllisesti meneillään olevia yhden tai useamman ryhmän opitunteja mukailten. Kokeilun alussa opiskelija perehdytetään oppilaitoksen toimintaan kokeiluun nähden riittävästi (koulutukseen, vaatetukseen, turvallisuuteen, tiloihin liittyvä perehdytys). Koulutuskokeilun lukujärjestysesimerkissä on runsaasti käytännön harjoituksia ja niiden määrä on suhteessa koulutusalan käytännön harjoituksiin. Teoriaa on hyvä sisällyttää koulutuskokeiluun, koska silloin koulutusta kokeileva näkee omat mahdollisuutensa opiskella ammatissa vaadittavia teoria-aineita. Jaksako istua tunnilla, tarvitseeko luokkamuotoisessa opiskelussa jotakin erityisjärjestelyitä, miltä teorian opiskelu tuntuu. Kokeilun aikana tehdään opiskelijalle lukiseula ja matematiikan perustaitotesti. Kokeilun aikana vastuupettaja ja kokeilija pitävät puolivälipalaverin, jossa arvioidaan kokeilun edistymistä. Tarvittaessa mukana on muita asiantuntijoita. Loppupalaverissa on mukana lähettävän tahon edustus ja loppuarviointi tehdään yhdessä.
Koulutukseen perehdytys, työvaatetus, työvälineet, työturvallisuus	3,5	
Käytännön harjoituksiin tutustuminen	4	
Testaukset, keskustelu	3,5	
Harjoitus A	26,5	
Teoria B	4	
Harjoitus B	3,5	
Harjoitus C	8	
Teoria A	7	
Välinehuoltoa	5	
Palaverit	2	
Yhteensä	68	

Koulutus- kokeilu	Kaksiviikkoinen koulutuskokeilu toteutettiin (ajanjakso tähän) (alan nimi) alan perustutkintokoulutuksessa, erikoistumisalana (tarkempi nimitys). Tavoitteena oli selvittää (sopimuksessa olleet kysymykset).
Koulutus kokeilun sisältö	Kokeilija perehtyi Lapin ammattiopistoon, koulutusalaan ja työturvallisuuteen. Kokeilussa oli (alaan liittyviä harjoituksia nimillä mainiten). Näissä harjoituksissa (Henkilö) näytti harrastuneisuutensa, motivoituneisuutensa ja oman osaamisensa. Jaksolla oli (tuntia) teoriaa. LUKI -seula (NMI) ja matematiikan perustaitotesti (NMI) tehtiin.
Testien tulokset	LUKI -seulan perusteella luetun ymmärtäminen on (arviointi), eikä lukemisen ja kirjoittamisen häiriötä ilmene/ tai tarvitsee tarkempaa LUKI -yksilötestiä. Matematiikan KTLT-A -testissä (henkilö) sai tulokseksi (numeroarvio).
Arviointia	<p>(Tähän kokeilijaan liittyvää arviointia). Esimerkiksi: Hän työskenteli asianmukaisesti ja näytti osaamisensa tason sekä teorian tunneilla että käytännön tehtävissä. (Henkilö) kyseli asiallisesti työskentelyohjeita ja noudatti oppilaitoksen käytänteitä. Hän oli aktiivinen ja noudatti lukujärjestystä. Hän ryhtyi hyvin. Hän tietää mitä osaamisen alueita hänen on kehitettävä. Kokeilun perusteella hän pystyy sitoutumaan opintoihin. Opiskeluedellytykset ja motivaatio alalle ovat kohdallaan tai opiskeluedellytykset alalle puutteelliset.</p> <p>(Henkilön nimi) on käytännön tekijä. Hän tekee asiat joutuisasti. Jotta keskittyminen onnistuisi, hän tarvitsee säännöllistä tekemistä. LUKI -haaste otettava huomioon Hän tarvitsee matematiikassa tukea ammatissa tarvittavilla osa-alueilla. Työkyky on alalle riittävä. Suositellaan koulutukseen. Tai suositellaan henkilölle muun koulutusalan harkintaa.</p>

Vastuuopettajan allekirjoitus

Jakelu

Koulutuskokeilija
Lähtävän tahon yhteishenkilö

Palaute koulutuskokeilusta.**(liite 4)**

Vastatko seuraaviin kysymyksiin, jotta voimme kehittää koulutuskokeilua.

1. Nimesi

2. Milloin koulutuskokeilu toteutettiin?

3. Miten koit koulutuskokeilun

4. Saitko tehdä koulutuskokeilun aikana sellaisia asioita, minkä perusteella saatoit tehdä päätöksen alan sopivuudesta?

Kyllä En

5. Oliko koulutuskokeilu sopivan mittainen?

Kyllä Ei

6. Mikä koulutuskokeilussa oli hyvää?

7. Mikä koulutuskokeilussa oli huonoa?

8. Voisitko suositella koulutuskokeilua henkilölle, joka ei tiedä tarpeeksi koulutusalaista?

Kyllä En

9. Mistä sait tietoa koulutuskokeilusta?

10. Millä tavoin koulutuskokeilu auttoi omaa urasuunnitteluasi?

Kiitos vastauksistasi!

